

«Η μία υπάρχει, επειδή η άλλη είναι αλλιώς» – Οι πρωταγωνίστριες της παράστασης «Εχθροί, μια ερωτική ιστορία» στο TheOpinion

O theopinion.gr/synenteykseis/i-mia-yparchei-epeidi-i-alli-einai-allios-oi-protagonistries-tis-parastasis-echthroi-mia-erotiki-istoria-sto-theopinion

Δέσποινα Δαϊλιάνη

22 Νοεμβρίου 2023

Το έργο του Ισαάκ Μπάσεβις Σίνγκερ «Εχθροί, μια ερωτική ιστορία», σε θεατρική διασκευή του Ρόι Χεν, μετάφραση του Λεωνίδα Καρατζά, σκηνοθεσία και δραματουργική επεξεργασία του Στάθη Λιβαθινού ανεβαίνει για πέντε ακόμη παραστάσεις στο Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

ADVERTISING

Ένας άντρας προσπαθεί να ξεπεράσει τον εφιάλτη, το τραύμα του Ολοκαυτώματος. Και βρίσκεται αντιμέτωπος με τις τρεις σημαντικότερες γυναίκες της ζωής του, ψάχνοντας για έρωτα, αγάπη και σωτηρία.

Είναι παντρεμένος με την Γιάντβιγκα, την Πολωνή υπηρέτριά του που τον έσωσε. Διατηρεί σχέση με τη Μάσα, με την οποία είναι ερωτευμένος. Ενώ τα πράγματα περιπλέκονται ακόμα περισσότερο όταν εμφανίζεται και η Ταμάρρα, η πρώτην γυναίκα του, που τη θεωρούσε νεκρή.

Σε μια ερωτική ιστορία τεσσάρων επιζώντων του Ολοκαυτώματος, οι ήρωες της οποίας παλεύουν να ξεφύγουν από το παρελθόν και να αναγεννηθούν μέσα από τις στάχτες τους, η Φωτεινή Τιμοθέου, η Μάρα Τσικάρα και η Ανδριάννα Χαλκίδη «ξεδιπλώνουν» τις πτυχές των γυναικών που ενσαρκώνουν.

«Εκπέμπω “φως” μέσα σε μία τραγική ιστορία»

«Η Γιάντβιγκα είναι μια Πολωνή χωριάτισσα. Δεν είναι Εβραία, έζησε όμως τη Γερμανική Κατοχή στη φάρμα που εργαζόταν ως υπηρέτρια· ήταν η υπηρέτρια του Χέρμαν και της γυναίκας του, της Ταμάρα.

Έχει ζήσει τη φρίκη των Ναζί, να ψάχνουν στους αχυρώνες να βρουν τους Εβραίους. Η ίδια έσωσε τη ζωή του Χέρμαν. Τον έκρυψε σε έναν αχυρώνα και, για τρία χρόνια, πήγαινε κάθε μέρα· του έδινε φαγητό, μάζευε τις ακαθαρσίες του από μια τρύπα. Και διακινδύνευε τη ζωή της και τη ζωή όλου του χωριού, γιατί δεν είχε πει σε κανέναν ότι κρύβει έναν Εβραίο.

Είναι μια σπάνιας καλοσύνης γυναίκα. Αμόρφωτη. Γυναίκα των αγρών, με αυτά τα χέρια τα “σκληρά”. Δουλευταρού. Με πολύ αγνά συναισθήματα, σχεδόν σαν παιδί· ένα παιδί στο σώμα μιας κοπέλας.

Ερωτεύεται με πάθος τον Χέρμαν, όσο είναι η υπηρέτριά του. Τα φέρνει έτσι η ζωή και τον γλυτώνει από τα στρατόπεδα. Και όταν απελευθερώνονται, αυτός αισθάνεται την υποχρέωση να της πει ένα “ευχαριστώ”. Τι καλύτερο από το να την πάρει μαζί του στην Αμερική και να την παντρευτεί;

Στο πρόσωπο της Γιάντβιγκα βρήκε την ανιδιοτέλεια. Την απόλυτη καλοσύνη. Βρήκε έναν λόγο για να συνεχίσει να ζει μέσα σε έναν κόσμο που σφαγιάζονταν παιδιά και άνθρωποι. Ο Χέρμαν, σε όλο το έργο, διατρέχεται από ένα πολύ μεγάλο πλήγμα μέσα του: “Γιατί να πιστέψω σε έναν Θεό, που επέτρεψε το Ολοκαύτωμα;”.

Η Γιάντβιγκα ήταν το μοναδικό “φωτεινό” του σημάδι την περίοδο που κρυβόταν, είναι ο λόγος για τον οποίο συνέχισε να πιστεύει στη ζωή. Και γι’ αυτό την παντρεύεται. Της χρωστάει αιώνια ευγνωμοσύνη, μόνον που υπάρχει ως καλοσύνη. Αλλά δεν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει έρωτας ανάμεσα σε αυτό το ζευγάρι, από την πλευρά του Χέρμαν. Ο Χέρμαν ερωτεύεται τη Μάσα.

Η Γιάντβιγκα θα τον φροντίσει σαν παιδί. Θα του κάνει μπάνιο. Θα τον ντύσει. Θα του έχει φαγητό. Θα τον περιμένει όσο κι αν αργήσει. Θα πιστέψει όλα τα ψέματα. Είναι ένα κομμάτι μιας ιδεατής ζωής. Αν ο Χέρμαν είχε καταλήξει ότι θα ήταν με μια γυναίκα, θα ήταν αυτήν. Αλλά σε έναν άλλον κόσμο. Σ’ αυτόν, αγαπάει με πάθος τη Μάσα.

Η Γιάντβιγκα εμφανίζεται σαν ένα “παραμυθάκι” μέσα στην ιστορία. Σαν ένα αναγκαίο ψεύδος. Όλοι έχουμε μια τέτοιου είδους σχέση: κάπου πηγαίνουμε, ενώ ξέρουμε ότι θα γυρίσουμε σε μια πραγματικότητα που δεν μας εξυπηρετεί. Όμως, εκεί, είναι καλά.

Τη Γιάντβιγκα την έχω αγαπήσει πάρα πολύ. Ήταν μια μοναδική ευκαιρία για ‘μένα το να βγαίνω στη σκηνή και να εκπέμπω “φως” μέσα σε μία τραγική ιστορία», **επισημαίνει η Φωτεινή Τιμοθέου στο TheOpinion.**

«Είναι η ελευθερία να φωνάξεις δυνατά και να πεις τι ακριβώς θέλεις από τη ζωή»

«Η Μάσα είναι μια γυναίκα που αγαπά. Διεκδικεί. Παλεύει. Θέλει να “ανασάνει”. Ερωτεύεται. Εκρήγνυται. Τσακίζεται. “Φλερτάρει” με τον θάνατο. Έχει επιβιώσει από τον πόλεμο, από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. “Από έναν βούρκο”, όπως τον ονομάζει η ίδια. Με πολλά τραύματα, με επιπτώσεις.

Σε αυτό το νέο ξεκίνημα, λοιπόν, που κάνει στη Νέα Υόρκη –που πηγαίνει μαζί με τη μητέρα της- επιλέγει τον Χέρμαν σαν σανίδα σωτηρίας. Είναι ο έρωτάς της, το πάθος... Ακόμη και τώρα, μέσα από τον έρωτα, ψάχνουμε από κάπου να πιαστούμε. Να ζήσουμε, να ονειρευτούμε παρέα.

Είναι, με έναν τρόπο, ο άνθρωπός της. Είναι αυτός που κάνει έρωτα, που θα ‘θελε να ονειρευτεί μια οικογένεια μαζί του. Σίγουρα όλα αυτά λειτουργούν σαν αντιστοιχία με όσα έχει ζήσει και στερηθεί, κατά τη διάρκεια του πολέμου· είναι μια ανάγκη να μπει σε μια κοινότητα “κανονικών” ανθρώπων. Μετά από κάτι τέτοιο, αμφισβητείς τα πάντα· την ύπαρξη του Θεού, της δικαιοσύνης, το αν έχει νόημα να συνεχίσεις να ζεις. Κι όλα αυτά υπάρχουν σαν τραύματα και προσπαθεί να ξεφύγει.

Η Μάσα κι ο Χέρμαν είναι κάτι μεγάλο, κάτι ανυπέρβλητο ίσως. Έχω μια αίσθηση ότι είναι δύο “τίποτα”, που μαζί μπορούν να φτιάξουν ένα “κάτι”. Κι αυτός, φυσικά, έχει τα δικά του τραύματα. Και μαζί, ψάχνουν να βρουν έναν δικό τους δρόμο.

Έχοντας έρθει τόσο κοντά στον θάνατο, η Μάσα συνεχώς “φλερτάρει” μαζί του. Μπορεί να φανταστεί τον εαυτό της να τινάζει τα μυαλά της στον αέρα. Μιλάει για μια φωτιά που καίει τη ζωή της. Είναι σαν να ζει πάνω σε ένα τεντωμένο σχοινί. Κι έχει συνοδοιπόρο και σύμμαχο τον Χέρμαν.

Ένα επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο στη ζωή της είναι η μητέρα της και η σχέση της με αυτήν. Μαζί δεν κάνουν και χώρια δεν μπορούν. Σαν να κουβαλάει αυτήν την ευθύνη και τη σχέση από το παρελθόν. Και είναι και αυτή που θα της βάλει εμπόδια, με έναν τρόπο, στην εξέλιξή της.

Κι εδώ παίζει πάρα πολύ και ο τίτλος του έργου “εχθροί – σύμμαχοι”, αν σκεφτούμε ότι αυτοί οι άνθρωποι, για τη νέα τους αρχή, αποζητούν συμμάχους για να πορευτούν. Σύμμαχός της μπορεί να είναι η μάνα της. Σύμμαχός της μπορεί να είναι οι άλλοι Εβραίοι. Σύμμαχός της είναι ο Χέρμαν. Ακριβώς οι ίδιοι άνθρωποι μπορεί να γίνουν και εχθροί. Και ο ίδιος της εαυτός και η ζωή φυσικά.

Είναι απίστευτος ο συνδυασμός: πόσο διαφορετικές είναι αυτές οι τρεις γυναίκες και τι δίνουν στον Χέρμαν, αλλά και τι ο Χέρμαν παίρνει από την καθεμία. Είναι τρεις διαφορετικοί κόσμοι· η μία υπάρχει, επειδή η άλλη είναι αλλιώς...

Για ‘μένα, η Μάσα είναι η εικόνα του να ανεβαίνεις σε ένα βουνό και να ψάχνεις ένα σημείο για να βγάλεις μια δυνατή κραυγή. Σαν να μου έχει δείξει τον δρόμο για να μπορέσω να βγάλω αυτήν την κραυγή. Συνήθως αυτές οι κραυγές είναι καταπιεσμένες μέσα μας και ζούμε

έτσι. Είναι η ελευθερία να φωνάξεις δυνατά και να πεις τι ακριβώς θέλεις από τη ζωή», συμπληρώνει η Μάρα Τσικάρα.

«Η διαχείριση της απώλειας είναι κάτι που με έχει στιγματίσει πάρα πολύ»

«Η Ταμάρα είναι μια γυναίκα η οποία έζησε αυτήν τη φρίκη των στρατοπέδων και τους θανάτους. Έχει χάσει όλη της την οικογένεια. Είδε, δηλαδή, και τους γονείς της και την αδερφή της να σκοτώνονται μέσα σε στρατόπεδα και να κακοποιούνται από τους Ναζί.

Είναι μια γυναίκα η οποία έχει μείνει μόνη, με τον μοναδικό άνθρωπο εν ζωή να είναι ο Χέρμαν. Ο σύζυγός της. Ανακαλύπτει εντελώς τυχαία ότι ζει, από ένα απόκομμα εφημερίδας. Κι έτσι πηγαίνει να τον βρει στην Αμερική.

Η Ταμάρα έχει μια ιδιαίτερη σχέση με τον Χέρμαν. Τον ξέρει πάρα πολύ καλά· του κάνει την ερώτηση και ξέρει ήδη την απάντηση. Σαν να γνωρίζει ότι ο Χέρμαν δυσκολεύεται πάρα πολύ να είναι μόνος του. Σαν να ξέρει ότι, σίγουρα, θα έχει κάποια άλλη γυναίκα. Όπως είχε και πριν.

Η σχέση που αναπτύσσεται, απ' την ώρα που συναντιούνται στην Αμερική, είναι περισσότερο μια σχέση ασφάλειας. Αυτοί οι δύο άνθρωποι γνωρίζονται τόσο καλά, έχουν χάσει τα πάντα και είναι σαν να δίνει δύναμη ο ένας στον άλλον μόνον με την παρουσία του. Η Ταμάρα τον

καταλαβαίνει. Δεν τον κρίνει.

Παρόλη την αγάπη της για τον Χέρμαν, έχει βγει από την ερωτική διεκδίκηση. Επειδή έχει ζήσει όλη αυτήν τη φρίκη, είναι σαν να έχει “νεκρώσει”. Οι απολαύσεις της είναι το αλκοόλ. Η συνάντησή με τον Χέρμαν, την τροφοδοτεί πάρα πολύ. Παρόλο που ξέρει ότι δεν θα είναι η σύζυγός του. Νομίζω ότι ψάχνει έναν ρόλο στη ζωή του για να υπάρξει κοντά του, γιατί τον χρειάζεται, με έναν τρόπο, για να συνεχίσει κι η ίδια να ζει.

Οι τρεις γυναίκες είναι το τρίπτυχο του Χέρμαν: το σώμα, το πνεύμα και η ψυχή αυτού του ανθρώπου. Η Μάσα είναι το σώμα· καλύπτει τη σαρκική ανάγκη, την απόλαυση κι όλο αυτό το γήινο κομμάτι με τις εκρήξεις. Η Γιάντβιγκα είναι η ψυχούλα του· είναι ο κόσμος της όλος. Και η Ταμάρια είναι το πνεύμα· αυτήν η ισορροπία που προσπαθεί να τον επαναφέρει στα πράγματα.

Ακόμη την “ερευνώ” την Ταμάρια. Η διαχείριση της απώλειας είναι κάτι που με έχει στιγματίσει πάρα πολύ. Αλλά και το πώς αυτήν η γυναίκα, ενώ χάνει τα πάντα, βρίσκει μια ψυχραιμία και μια διαύγεια στο να συνεχίζει να υπάρχει με τον “σωστό” τρόπο στη ζωή των άλλων. Είναι μια “μεταφυσική” ηρωίδα· υπάρχει και δεν υπάρχει. Σαν να έρχεται από έναν άλλον κόσμο που, για μένα, είναι αυτήν η προσωπική υπέρβαση που έχει κάνει για να συνεχίσει να υπάρχει στον κόσμο των ζωντανών», καταλήγει η **Ανδριάννα Χαλκίδη στο TheOpinion**.

Στο τέλος, ο Χέρμαν, ποιον δρόμο θα επιλέξει να ακολουθήσει;

Πληροφορίες

«Εχθροί, μια ερωτική ιστορία», του Ισαάκ Μπάσεβις Σίνγκερ

(Θεατρική Διασκευή: Ρόι Χεν)

Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (Εθνικής Αμύνης 2, Θεσσαλονίκη)

Ημέρες και ώρες παραστάσεων: Τετάρτη 22/11 στις 19.00, Πέμπτη 23/11 στις 21.00, Παρασκευή 24/11 στις 21.00, Σάββατο 25/11 στις 18.00 & 21.00

Για εισιτήρια και κρατήσεις, δείτε [εδώ](#)

Προπώληση εισιτηρίων: [more.com](https://www.more.com)

Διάρκεια: 120 λεπτά (με διάλειμμα)

Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 14 ετών

Συντελεστές

Μετάφραση: Λεωνίδα Καρατζάς

Σκηνοθεσία – Δραματουργική επεξεργασία: Στάθης Λιβαθινός

Σκηνικά – Κοστούμια: Ελένη Μανωλοπούλου

Μουσική: Δημήτρης Μαραμής

Φωτισμοί: Αλέκος Αναστασίου

Βοηθός σκηνοθέτη: Θοδωρής Πολυζώνης

Βοηθός σκηνογράφου – ενδυματολόγου: Έμιλυ Κουκουτσάκη

Οργάνωση παραγωγής: Μαριλύ Βεντούρη

Θεατρικό Μακιγιάζ: Μαντώ Καμάρα

Φωτογραφίες: Mike Rafail (That Long Black Cloud)

Παίζουν οι ηθοποιοί

Μελίνα Αποστολίδου (Σίφρα)

Παναγιώτης Καμμένος (Κότικ)

Γιάννης Καραμφίλης (Ραβίνος Λάμπερτ)

Χρίστος Νταρακτσής (Οδηγός)

Ορέστης Παλιαδέλης (Χέρμαν)

Θοδωρής Πολυζώνης (Γιατρός, Ραβίνος Αβραάμ)

Σπύρος Σιδέρης (Σερβιτόρος)

Φωτεινή Τιμοθέου (Γιάντβιγκα)

Μάρα Τσικάρα (Μάσα)

Δημήτρης Τσιλινίκος (Τόρτσινερ)

Θάνος Φερετζέλης (Πεσέλης)

Ανδριάνα Χαλκίδη (Ταμάρα)